

LATVIJAS REPUBLIKAS EKONOMIKAS MINISTRIJA
PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS CENTRS

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fakss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

SIA „Parking service Latvia”
Reģ. Nr.40103210653
Brīvības ielā 73 – 4
Rīgā, LV – 1010

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem
Rīgā

2010.gada 7.jūlijā

Nr.2-lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) laika periodā no 2009.gada oktobra līdz 2009.gada decembrim ir saņemti vairāku patērētāju iesniegumi saistībā ar SIA „Parking service Latvia” (Reģ. Nr.40103210653) (turpmāk – *Sabiedrība*) degvielas uzpildes stacijas *DINAZ* (turpmāk – *DUS DINAZ*) teritorijā Hanzas ielā 16b un Skanstes ielā 7, Rīgā, kā arī Valkas ielā 1a, Rīgā esošo maksas autostāvvietu, par kuras izmantošanu ir jāmaksā noteikta maksa, proti, LVL 1,00 par katru stundu. Iesniegumos minēts, ka, iebraucot attiecīgajā teritorijā, nav saprotams, ka patērētājs iebrauc maksas autostāvvietā. Tāpat arī iesniegumos norādīts, ka gadījumos, kad patērētāji nav veikuši apmaksu par autostāvvietu, attiecīgajām automašīnām tiek uzlikti riteņu bloķētāji, kas netiek noņemti līdz brīdim, kad patērētājs ir veicis soda naudas LVL 20,00 apmērā, kas ar katru nākamo dienu pieaug par LVL 20,00, samaksu.

PTAC, izskatot lietā esošos materiālus, **konstatē**:

1. Laika periodā no 2009.gada septembra beigām *Sabiedrība DUS DINAZ* teritorijā Hanzas ielā 16b, Rīgā, ir izveidota maksas autostāvvietā, par kuras izmantošanu ir jāmaksā noteikta maksa, proti, LVL 1,00 par katru stundu. Savukārt, gadījumos, kad patērētāji nav veikuši apmaksu par autostāvvietu, attiecīgajām automašīnām tiek uzlikti riteņu bloķētāji, kas netiek noņemti līdz brīdim, kad patērētājs veicis soda naudas, kas ir LVL 20,00 un kas ar katru nākamo dienu pieaug par LVL 20,00 samaksu.

2. 2009.gada 20.oktobrī *PTAC* darbinieki veica pārbaudi *DUS DINAZ* teritorijā Hanzas ielā 16b, Rīgā, lai pārlicinātos, kāda informācija patērētājiem tiek sniegta pirms un/vai pēc iebraukšanas attiecīgajā teritorijā, un konstatēja, ka, iebraucot minētajā teritorijā, vidusmēra patērētājam nav iespējams secināt, ka viņš ir iebraucis maksas autostāvvietā. Pie iebraukšanas *DUS DINAZ* teritorijā ir izvietota plāksne, kurā ir ietverti stāvvietas izmantošanas noteikumi (turpmāk – *Noteikumi*). Arī pašā teritorijā atsevišķā vietā pie zīmes „maksas autostāvvietā” 20 metrus pa labi un pa kreisi arī ir izvietota minētā plāksne. Pie plāksnes, kas izvietota pie iebraukšanas minētajā teritorijā nav izvietotas zīmes, kas informētu par to, ka visa attiecīgā teritorija ir maksas autostāvvietā. Vienlaikus tika konstatēts, ka patērētājiem, kuri nav veikuši autostāvvietas apmaksu, tiek uzlikts riteņu bloķētājs, kuru nenoņem līdz tiek samaksāta soda nauda LVL 20,00 apmērā. Pārbaudes rezultātā 2009.gada 20.oktobrī tika sastādīts Akts Nr.BN-116-3 *par reklāmas un komercprakses atbilstību to reglamentējošo normatīvo aktu prasībām izvērtēšanu* (turpmāk – *Akts 1*).

3. *PTAC* 2009.gada 20.oktobrī, konstatējot, ka *Sabiedrība*, sniedzot/noklusējot patērētājiem informāciju par *Sabiedrības* pakalpojumu maksas autostāvvietu un piemērojot noteiktas soda sankcijas, ir īstenojusi negodīgu, proti, maldinošu un agresīvu komercpraksi, tā pārkāpjot negodīgas komercprakses aizliegumu. Līdz ar to *PTAC* 2009.gada 21.oktobrī nolēma uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, par kuru paredzēta atbildība *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa* (turpmāk – *LAPK*) 166.¹³ panta trešajā daļā.

4. 2009.gada 20.oktobrī *PTAC*, ievērojot *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) 25.panta 8.³ daļu sastādīja Patērētāju tiesību uzraudzības pasākumu izvērtējuma protokolu Nr.27, saskaņā ar kuru nolēma uzsākt administratīvo lietu par *Sabiedrības Noteikumu* 7.punktu, kas paredz aizturējuma tiesības, vienlaikus vērtējot šajā punktā ietvertā līgumsoda LVL 20,00 apmēra atbilstību *PTAL* regulējumam.

5. 2009.gada 11.novembrī *PTAC* saskaņā ar *Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma* (turpmāk – *NKAL*) 1.pantu, 2.pantu, 4.panta pirmo un otro daļu, 10.panta pirmo daļu, 12.panta pirmo un otro daļu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta astotās daļas 2.punktu un pamatojoties uz *NKAL* 15.panta astotās daļas 2.punktu, 17.panta pirmo daļu, *Administratīvā procesa likuma* (turpmāk – *APL*) 1., 4., 5., 8., 12.un 13.pantu, 17.panta pirmās daļas 4.punktu, 65.panta pirmo daļu un 67.panta otro daļu un Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 „*Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums*” (turpmāk – *Nolikums*) 6.4.apakšpunktu pieņēma lēmumu *Par pagaidu noregulējumu par negodīgas komercprakses izbeigšanu* Nr.21-07/8840 (turpmāk – *Pagaidu noregulējums*). Ar pieņemto *Pagaidu noregulējumu PTAC* uzlika *Sabiedrībai* tiesisko pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, kas izpaužas kā patērētāja lēmuma pieņemšanai nepieciešamas būtiskas informācijas par maksas autostāvvietas noklusēšana un riteņu bloķētāju uzlikšana/nenoņemšana līdz patērētājs ir veicis soda naudas samaksu. Vienlaicīgi *PTAC* saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 4. un 6.punktu, *Nolikuma* 6.3. un 6.4.apakšpunktu un *APL* 62.pantu pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2009.gada 27.novembrim sniegt ekonomiski pamatotu skaidrojumu (t.sk. matemātisku aprēķinu) par *Noteikumu* 7.punktā iekļautā līgumsoda apmēru un piemērošanu, izvērtējot tā taisnīgumu.

6. 2009.gada 27.novembrī *PTAC* darbinieki veica pārbaudi *DUS DINAZ* teritorijā Hanzas ielā 16b, Rīgā. Pārbaudes laikā tika konstatēts, ka *Sabiedrība* nav izpildījusi *PTAC Pagaidu noregulējumu*: 1) nav izvietojusi skaidri un viegli patērētājam uztveramu informāciju, ka patērētājs iebrauc teritorijā, kas ir maksas stāvvietā (piem., izvietojot attiecīgu ceļa zīmi); 2) patērētājiem, kuri nav veikuši apmaksu par stāvvietu, tiek uzlikti riteņu bloķētāji, kas netiek noņemti līdz brīdim, kad ir samaksāts sods (šo faktu

apliecināja pārbaudes brīdī teritorijā esošais *Sabiedrības* darbinieks). Pārbaudes rezultātā 2009.gada 27.novembrī tika sastādīts Akts Nr.BN-116-3/1 (turpmāk – *Akts 2*).

7. 2009.gada 29.decembrī *PTAC* darbinieki veica pārbaudi *DUS DINAZ* teritorijā Hanzas ielā 16b un Skanstes ielā 7, Rīgā. Pārbaudes laikā tika konstatēts, ka *Sabiedrība PTAC Pagaidu noregulējumu* ir izpildījusi daļēji, pie iebraukšanas autostāvvietā izvietojot ceļa zīmes, kas vēsta par to, ka patērētājs iebrauc maksas autostāvvietā. Vienlaicīgi konstatēts, ka *Pagaidu noregulējums* daļā par riteņu bloķētāju likšanas aizliegumu nav izpildīts. *Sabiedrība* turpina likt patērētājiem riteņu bloķētājus, ja patērētājs nav veicis stāvvietas apmaksu, par to informējot patērētāju pie iebraukšanas autostāvvietā – „uzmanību! Teritorijā 20 LVL sods. Transportlīdzekļu riteņu bloķētāji tiek noņemti tikai pēc soda naudas 20 LVL samaksas. Lasiet autostāvvietas lietošanas noteikumus”. Pārbaudes rezultātā tika sastādīts Akts Nr.BN-116/S/2 (turpmāk – *Akts 3*).

8. 2010.gada 4.janvārī *PTAC*, pamatojoties uz *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 4. un 6.punktu, *Nolikuma* 6.3. un 6.4.apakšpunktu un *APL* 62.pantu, vēstulē Nr.21-07/4 „*Par informācijas sniegšanas pieprasījumu un uzaicinājumu uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu*” atkārtoti pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2010.gada 18.janvārim sniegt ekonomiski pamatotu skaidrojumu (t.sk. matemātisku aprēķinu) par *Noteikumu* 7.punktā iekļautā līgumsoda apmēru un piemērošanu, izvērtējot tā taisnīgumu.

9. 2010.gada 18.janvārī *PTAC* saņēma *Sabiedrības* 2010.gada 15.janvāra vēstuli (turpmāk – *Paskaidrojums 1*), kurā paskaidrots, ka *Noteikumu* 7.punktā ietvertais līgumsods ir minimāli iespējamais. Nosakot līgumsoda apmēru, *Sabiedrība* ir ņēmusi vērā Rīgas pašvaldības saistošos noteikumus ietvertās soda naudas apmēru. *Sabiedrība* paskaidro, ka „*Matemātiski aprēķinot, var secināt, ka autostāvvietas lietošanas izmaksas par diennakti ir LVL 24,00. Kā arī tika ņemts vērā fakts, ka Rīgas pašvaldība savos saistošajos noteikumos Nr.18 norādīja, ka maksas autostāvvietas darbības laiks ir 6:00 līdz 24:00 un ja sarēķina pašvaldībā esošajās autostāvvietās piemērojamos tarifus, tad sanāk, ka vislētākā autostāvvietā par minēto laika posmu izmaksās LVL 21,20 apmērā, pie tam valstī vismazākais sods par stāvēšanas noteikumu neievērošanu ir noteikts LVL 20,00 apmērā. Tieši tāpēc, piemērojot taisnīguma principu tika noteikts līgumsods LVL 20,00 apmērā par katru diennakti*”.

10. 2010.gada 21.janvārī *PTAC*, pamatojoties uz *NKAL* 15.panta otro daļu, ierakstītā vēstulē Nr.21-07/569 „*Par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laika maiņu*” trešo reizi un papildus pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2010.gada 4.februārim iesniegt dokumentārus pierādījumus par to, kad ir izgatavotas un *Sabiedrības* maksas autostāvvietās Hanzas ielā 16b, Rīgā, Skanstes ielā 7, Rīgā un Valkas ielā 1a, Rīgā izvietotas plāksnes ar autostāvvietas izmantošanas noteikumiem; dokumentārus pierādījumus par to, cik patērētājiem ir uzliktas soda naudas par vispār neapmaksātās (nevis daļēji apmaksātās) maksas autostāvvietas izmantošanu Hanzas ielā 16b, Rīgā, Skanstes ielā 7, Rīgā un Valkas ielā 1a, Rīgā; dokumentārus pierādījumus par to, kad ir izgatavotas un autostāvvietās Hanzas ielā 16b, Rīgā, Skanstes ielā 7, Rīgā un Valkas ielā 1a, Rīgā izvietotas ceļa zīmes „Maksas autostāvvietā”; sadarbības līgumus, kurus *Sabiedrība* ir noslēgusi ar autostāvvietu Hanzas ielā 16b, Rīgā, Skanstes ielā 7, Rīgā un Valkas ielā 1a, Rīgā īpašniekiem/valdītājiem. Vienlaikus saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 4. un 6.punktu, *Nolikuma* 6.3. un 6.4.apakšpunktu un *APL* 62.pantu *PTAC* trešo reizi pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2010.gada 4.februārim sniegt ekonomiski pamatotu skaidrojumu (t.sk. matemātisku aprēķinu) par *Noteikumu* 7.punktā iekļautā līgumsoda apmēru un piemērošanu, izvērtējot tā taisnīgumu.

11. 2010.gada 11.februārī *PTAC* pieņēma Lēmumu „*Par administratīvā soda un tiesiskā pienākuma uzlikšanu*” Nr.E03-KREUD-12 (turpmāk – *Lēmums*) par *NKAL* 4.panta otrās daļas 2. un 3.punktā noteikto negodīgas komercprakses īstenošanu, ar kuru

Sabiedrībai uzlika naudas sodu LVL 5000,00 apmērā un uzdeva par tiesisko pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, kas izpaužas kā patērētāja lēmuma pieņemšanai nepieciešamas būtiskas informācijas par maksas autostāvvietu noklusēšana un riteņu bloķētāju uzlikšana/nenoņemšana līdz patērētājs ir veicis soda naudas samaksu.

12. 2010.gada 11.februārī *PTAC* saņēma *Sabiedrības* 2010.gada 4.februāra vēstuli un tai pievienotā 2009.gada 4.septembrī noslēgtā Līguma ar SIA „Aparts”, 2009.gada 27.februārī starp *Sabiedrību* un SIA „Eva dārzam” noslēgtā Līguma Nr.270209/1 kopijas (turpmāk – *Paskaidrojums 2*), kurā atkārtoti paskaidrots, ka *Noteikumos* ietvertais līgumsods LVL 20,00 apmērā ir minimāli iespējamais konkrētajā situācijā. Matemātiski aprēķinot, var secināt, ka autostāvvietas lietošana par diennakti izmaksā LVL 24,00. Kā arī tiek ņemts vērā fakts, ka Rīgas pašvaldība saistošajos noteikumos ir norādījusi, ka maksas autostāvvietas darbības laiks ir no 6:00 līdz 24:00, līdz ar to, aprēķinot pašvaldība esošās autostāvvietās piemērojamos tarifus, sanāk, ka vislētākā autostāvvietā par minēto laika posmu patērētājiem izmaksās aptuveni LVL 21,20 apmērā. Turklāt šobrīd vismazākais sods valstī par autostāvvietas lietošanas noteikumu neievērošanu ir noteikts LVL 20,00 apmērā. Tieši tāpēc, piemērojot taisnīguma principu, *Sabiedrība* matemātiski aprēķināja līgumsodu LVL 20,00 apmērā par katru diennakti. Vienlaikus *Sabiedrība Paskaidrojumā 2* norāda, ka uz paskaidrojuma sniegšanas brīdi, nav iespējams sniegt dokumentārus pierādījumus par to, cik patērētājiem uzlikts līgumsods, jo statistiski dati pilnā apjomā nav apkopoti.

PTAC, izvērtējot lietā esošajos materiālos minēto, **norāda**:

[1] Saskaņā ar *PTAL* 1.panta 3.punktu „patērētājs” ir fiziskā persona, kas izsaka vēlēšanos iegādāties, iegādājas vai varētu iegādāties vai izmantot precī vai pakalpojumu nolūkam, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko vai profesionālo darbību. Līdz ar to personas, kuras izmanto *Sabiedrībai* piederošo autostāvvietu pakalpojumus, proti, novietojušas transportlīdzekļi *Sabiedrības* autostāvvietas teritorijā nolūkam, kas nav saistīts ar saimniecisko vai profesionālo darbību, ir uzskatāmas par patērētājiem. Savukārt *Sabiedrība* ir atzīstama par pakalpojuma sniedzēju atbilstoši *PTAL* 1.panta 4.punktam, jo ir persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz pakalpojumu patērētājam, līdz ar to *Noteikumiem* ir jāatbilst *PTAL* prasībām.

[2] Saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 6.punktu *PTAC* funkcijās ietilpst „patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi”.

Pamatojoties uz *PTAL* 25.panta 8.³daļu, kas nosaka, ka „Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, saņēmis personas iesniegumu par netaisnīgiem līguma noteikumiem vai citu patērētāju tiesību aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumu, izvērtē, vai ir pieļauts patērētāju tiesību pārkāpums, kas radījis vai varētu radīt būtisku kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm. (...)”, *PTAC* 2009.gada 20.oktobrī, sastādot Patērētāju tiesību uzraudzības pasākumu izvērtējumu protokolu Nr.27, uzsāka administratīvo lietu par *Noteikumu* 7.punktā ietvertās soda naudas (līgumsoda) atbilstību *PTAL* regulējumam.

Ņemot vērā *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 4. un 6.punktā, kā arī *Nolikuma* 6.3. un 6.4.apakšpunktā minēto, *PTAC* *Pagaidu noregulējumā*, 2010.gada 4.janvāra vēstulē Nr.21-07/4 „Par informācijas sniegšanas pieprasījumu un uzaicinājumu uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu” atkārtoti un 2010.gada 21.janvāra vēstulē

Nr.21-07/569 „Par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laika maiņu” trešo reizi pieprasīja *Sabiedrībai* sniegt ekonomiski pamatotu skaidrojumu (t.sk. matemātisku aprēķinu) par *Noteikumu* 7.punktā iekļautā līgumsoda apmēru un piemērošanu, izvērtējot tā taisnīgumu. Ņemot vērā, ka *Sabiedrība Paskaidrojumā 1* un *Paskaidrojumā 2* nesniedza ekonomiski pamatotu skaidrojumu par *Noteikumu* 7.punktā ietvertā līgumsoda apmēru un piemērošanu, izvērtējot tā taisnīgumu, *PTAC* saskaņā ar *PTAL* 25.panta astotās daļas 2.punktu savas kompetences ietvaros ir tiesīgs pieņemt patērētāju kolektīvo interešu lēmumu par netaisnīgiem un nevienlīdzīgiem līguma noteikumiem.

[3] Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem „patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi”. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu „ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem”. Turklāt *PTAL* 5.panta otrās daļas 4.punkts paredz, ka līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, ja tie noteic, ka patērētājs atsakās no savām likumīgajām tiesībām. Tātad atbilstoši *PTAL* 6.panta pirmās daļas noteikumiem *Sabiedrība* nedrīkst iekļaut netaisnīgus līguma noteikumus patērētājiem piedāvātajos līgumos un līgumu projektos. *PTAL* 6.panta ceturtajā daļā noteikts, ka „novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus”.

[4] *PTAC* norāda, ka klients, izmantojot *Sabiedrības* autostāvvietu, saskaņā ar *Civillikuma* 1428.panta trešo daļu, kas paredz, ka „*Griba ir izteikta klusējot, kad tā izpaužas bez tieša mērķa izteikt gribu taisni šajā izpratnē. Darbībai, kas uzskatāma par klusējot izdarītu gribas izteikumu, jābūt tādai, lai no tās varētu droši secināt tādas gribas esamību*”, klusējot ir izteicis gribu slēgt civiltiesisku darījumu par transportlīdzekļa novietošanu *Sabiedrības* autostāvvietā. Līdz ar to, ievērojot *Civillikuma* 1537.pantu, kas nosaka, ka „*Ja līgumu slēdz starp klātneesošiem, tad tas uzskatāms par noslēgtu no tā brīža, kad priekšlikuma piedāvātāju ir sasniegusi priekšlikuma saņēmēja beznosacījuma piekrišana*”, starp *Sabiedrību* un patērētājiem noslēgtais līgums par autostāvvietas pakalpojumu izmantošanu ir uzskatāms par līgumu, kas noslēgts starp klātneesošiem. Līdz ar to *Noteikumi* saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektajā daļā noteikto: „līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus”, ir uzskatāmi par neapspriestiem.

PTAL 6.panta septītā daļa nosaka, ka „*ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”.

Paskaidrojumā 1 Sabiedrība norāda, ka „*autovadītāji, kuri izmanto autostāvvietas teritoriju Civillikuma izpratnē ir līgumslēdzēji, jo, kā norādīts Civillikuma 1511.pantā līgums plašākā nozīmē ir ikkatra vairāku personu savstarpēja vienošanās par kādu tiesisku attiecību nodibināšanu, pārgrozīšanu vai izbeigšanu, savukārt šaurākā nozīmē ir vairāku personu savstarpējs ar vienošanos pamatots gribas izteikums, kura mērķis ir nodibināt saistību tiesību (..)*”.

PTAC norāda, ka par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzējas puses, savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem), ir vienojušās. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma

noteikumu atsevišķi (skat., *Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta sprieduma lietā Nr.C30519003 motīvu daļas 14.punktu*).

Ņemot vērā minēto, uzskatāms ka *Noteikumu 7.punkts Sabiedrības un patērētāju starpā ir savstarpēji neapstrīdams*.

[5] *DUS DINAZ* teritorijā Hanzas ielā 16b, Rīgā, pieejamo *Noteikumu 7.punkts* paredz, ka „*Ja autostāvvietā esošā transporta līdzeklī neatrodas šo noteikumu 6.punktā noteiktajā kārtībā novietota derīga atļauja vai nav veikta autostāvvietas lietošanas priekšapmaksas, izmantojot kases aparātu, vai nav veikta stāvvietas lietošanas apmaksas uzsākšana, izmantojot SMS apmaksas pakalpojumu, attiecībā uz transporta līdzekli, tajā skaitā, tā lietotāju, turētāju, īpašnieku tiek piemērota soda sankcija atkarībā no nelikumīgas autostāvvietas lietošanas ilguma izrakstīta kvīts par **naudas summu 20 LVL apmērā**, kura noteikta saskaņā ar autostāvvietas operatora noteiktu tarifu, samaksu, **par katru dienu**, kamēr transporta līdzeklis atrodas autostāvvietā, kā arī autostāvvietas operatora pilnvarota persona ir tiesīga izmantot transportlīdzekļu riteņu bloķēšanas iekārtu”*. Ņemot vērā *PTAC* rīcībā esošo informāciju, šobrīd savus pakalpojumus minētajā autostāvvietā piedāvā cits komersants.

Turklāt *Sabiedrības* mājas lapā internetā www.pslatvia.lv (šobrīd šī interneta mājas lapa vairs nedarbojas, savukārt identisks noteikums kā *Noteikumu 7.punkts* ir atrodams cita komersanta interneta mājas lapā www.pcl.lv) pieejamo *Noteikumu 7.punkts* paredzēja: „*Ja autostāvvietā esošā transporta līdzeklī neatrodas šo noteikumu 6.punktā noteiktajā kārtībā novietota derīga attiecībā uz transporta līdzekli, tajā skaitā, tā lietotāju, turētāju, īpašnieku tiek piemērota soda sankcija – atkarībā no nelikumīgas autostāvvietas lietošanas ilguma izrakstīta kvīts par **naudas summas 20 LVL apmērā**, kura noteikta saskaņā ar autostāvvietas operatora noteiktu tarifu, samaksu”*.

Vērtējot *Noteikumu 7.punktu*, jāņem vērā, ka *Lēmumā PTAC* konstatēja, ka *Noteikumu 7.punktā* ietvertā aizturējuma tiesība ir pretrunā ar *Civillikuma* prasībām. Proti, „*Saskaņā ar Civillikuma 1734.pantu uz aizturējuma tiesības pamata tā persona, kuras rokās atrodas kāda lieta, var to neizdot tik ilgi, kamēr nav nolīdzināts kāds viņas pašas prasījums. Vadoties no civiltiesību teorijas, aizturējuma tiesības ir viens no saistību tiesību aizsardzības veidiem, kuras izlietojamas tikai Civillikumā norādītajos gadījumos. Savukārt konkrētus gadījumus, kad aizturējuma tiesības var izmantot kā tiesiskās aizsardzības līdzekli, nosaka Civillikuma tālākie panti. Šāda tiesība ir, pirmkārt, zemes gabala iznomātājam, ja nomnieks nokavē maksājumus vai ir radījis pamatu citādiem no līguma izrietošiem prasījumiem. Tāda pati tiesība ir iznomātājam pret apakšnomnieku, kuram nomnieks nodevis tālāk savas nomas tiesības (*Civillikuma 1735.pants*). Otrkārt, aizturējuma tiesība ir ēkas, telpas vai augļu iegūšanai neparedzēta zemes gabala izīrētājam pret īrnieku vai apakšīrnieku tādu prasījumu dēļ, kuri izriet no īres līguma. Izīrētājs drīkst aizturēt lietas, arī preces, ko īrnieks vai apakšīrnieks ievēdis īres objektā. Nedrīkst aizturēt aktus (dokumentus), kas apliecina prasījumus un tiesības uz bezķermeniskām lietām (*Civillikuma 1736.pants*) (skat., *Torgāns K., Saistību tiesības I daļa Mācību grāmata, TNA, 2008, Rīga, 218.lpp*). *PTAC* norāda, ka svešas lietas aizturējuma tiesība ir izņēmums no vispārējā principa, pēc kura jebkuri konflikti atrisināmi tiesā. Tāpēc aizturējuma tiesības izmantojamas tikai *Civillikuma 1734.pantam* sekojošajos pantos noteiktajā kārtībā un gadījumos. Aizturējuma tiesības nedrīkst pielietot gadījumos, kas nav likumā tieši norādīti, bet tikai iepriekš minētajos gadījumos, kas paredzēti *Civillikuma 1735. un 1736.pantā*. Līdz ar to *Civillikums* neparedz aizturējuma tiesību izmantošanu citos gadījumos, kā tas noteikts *Civillikumā* un citos normatīvajos aktos. *PTAC* uzsver, ka, tā kā *Noteikumu 7.punkta daļā* paredzētais: „autostāvvietas operatora pilnvarota persona ir tiesīga izmantot transportlīdzekļu riteņu bloķēšanas*

iekārtu”, nav neviens no Civillikumā noteiktajiem aizturējuma tiesību pielietošanas gadījumiem, tad, pamatojoties uz PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktu, kas nosaka, ka „Līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, ja tie patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām”, kontekstā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu, jo tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Līdz ar to, ja Sabiedrība saskaņā ar Noteikumu 7.punktu izmanto transportlīdzekļa bloķēšanas iekārtu, nenotiekot to līdz brīdim, kamēr klients nav veicis izrakstītās soda kvīts apmaksu, klientam tiek radīti zaudējumi, piemēram, ja klientam nav iespējams soda kvītī norādītajā termiņā veikt līgumsoda apmaksu, tad viņam nav iespējas lietot konkrēto transportlīdzekli līdz brīdim, kamēr nebūs veikta soda kvīts samaksa. Papildus vērā ņemams, ka saskaņā ar Sabiedrības izrakstītajās soda kvītīs esošo informāciju un Mājas lapā ievietoto Noteikumu 8.punktu sākotnēji paredzētais 14 dienu apmaksas termiņš PTAC rīcībā esošajās soda kvītīs izlabots uz apmaksas termiņu – 1 dienas laikā. Turklāt saskaņā ar Noteikumiem un soda kvītī esošo informāciju apmaksu paredzēts ar pārskaitījumu uz soda kvītī norādīto kredītiestādes konta numuru. Vadoties no PTAC rīcībā esošajiem materiāliem, secināms, ka transportlīdzekļa īpašniekam, turētājam vai lietotājam tiek liegta iespēja izmantot minēto automašīnu laika periodā, sākot ar 40 minūtēm līdz pat vairākām stundām un dienām. Tādējādi, ievērojot Noteikumu 7.punktu, ja soda kvīts netiek apmaksāta tajā pašā dienā, līgumsoda apmērs tiek palielināts par Noteikumos un soda kvītī noteikto apmēru LVL 20,00 par katru dienu”.

[6] Paskaidrojumā 1 un Paskaidrojumā 2 attiecībā uz līgumsoda apmēru Sabiedrība norāda, ka tas ir minimāli iespējamais līgumsods. Matemātiski aprēķinot, var secināt, ka autostāvvietas lietošana pa diennakti izmaksā LVL 24,00. Turklāt, nosakot līgumsoda apmēru, tika ņemts vērā Rīgas pašvaldības saistošajos noteikumos ietvertais, proti, ka maksas autostāvvietas darbības laiks ir no 6:00 līdz 24:00. Tādējādi, aprēķinot pašvaldībā esošo autostāvvietu piemērojamos tarifus, secināms, ka vislētākā autostāvvietā par iepriekš minēto laika posmu izmaksā aptuveni LVL 21,20. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka valstī vismazākais sods par autostāvvietu lietošanas noteikumu neievērošanu ir noteikts LVL 20,00 apmērā. Tieši tāpēc, piemērojot taisnīguma principu, Sabiedrība Noteikumos ir paredzējusi līgumsodu LVL 20,00 apmērā par katru diennakti.

Izvērtējot Sabiedrības Paskaidrojumos minēto, PTAC norāda, ka Paskaidrojumos sniegto līgumsoda apmēra pamatojumu nevar uzskatīt par ekonomiski pamatotu, jo līgumsoda apmērs ir pamatots ar autostāvvietas diennakts lietošanas maksu, vienlaikus salīdzinot citu autostāvvietu pakalpojumu sniedzēju noteiktās izmaksas, nevis faktiski Sabiedrībai radītos materiālos zaudējumus – mantisko samazinājumu vai izmaksām (piemēram, administratīvās izmaksas, teritorijas nomas maksas). Turklāt norādām, ka Noteikumu 8.punkts paredz: „Autostāvvietu operators ir tiesīgs izmantot transporta līdzekļu riteņu bloķēšanas iekārtu līdz brīdim, kad vainīgā persona ir samaksājusi 7.punktā minēto sodu noteiktajā kārtībā un apmērā”. Tātad transportlīdzekļa īpašniekam, turētājam vai lietotājam ir liegta iespēja izmantot minēto automašīnu un tas ir spiests izmantot autostāvvietu, kamēr nav samaksāts minētais līgumsods, un līdz ar to līgumsoda apmērs tiek palielināts par Noteikumos noteikto apmēru, tas ir, LVL 20,00 par katru dienu. Vērtējot līgumsoda LVL 20,00 apmēra samērīgumu un proporcionalitāti, jāvērs uzmanība uz paša pakalpojuma cenu, piemēram, DUS DINAZ teritorijā Hanzas ielā 16b maksa par autostāvvietas izmantošanu ir LVL 1,00 par katru stundu. Līdz ar to par autostāvvietas izmantošanu 24 stundas, jāmaksā LVL 24,00. Savukārt līgumsods LVL 20,00 apmērā var tikt piemērots par katru diennakti, tātad neskatoties uz to, ka automašīna var būt novietota

uz vienu stundu konkrētajā *Sabiedrības* autostāvvietā, un apmaksa par tās novietošana nav veikta, transportlīdzekļa īpašniekam, turētājam vai lietotājam var tikt piemērots *Noteikumos* paredzētais līgumsods, kā arī automašīnas ritenim tiktu uzlikts riteņu bloķētājs. Līdz ar to gadījumos, kad transportlīdzekļa īpašniekam, turētājam vai valdītājam izrakstīta soda kvīts par *Noteikumu* pārkāpumu un piemērots līgumsods LVL 20,00 apmērā, un soda kvīts apmaksa netiek veikta šīs dienas laikā, tad līgumsods pieaug ģeometriskā progresijā par katru diennakti.

PTAC atzīmē, ka saskaņā ar *Civillikuma* 1716.pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi, taču līgumsods nav līdzeklis, ar kura palīdzību kreditors ir tiesīgs iedzīvoties uz parādnieka rēķina (peļņas avots), kas ir pretēji tiesību izmantošanas labticīguma principam. Turklāt jāņem vērā, ka līgumsoda uzdevums ir ietekmēt parādnieka saistību izpildi, nevis kreditora labuma gūšanu papildus parādnieka pamatsaistībai. Vienlaikus uzsveram, ka *Civillikuma* mērķis ir izveidot līgumsodu par tādu tiesisku instrumentu, kas palīdzētu iespaidot līdzēju rīcību, lai līgums tiktu izpildīts, to pierāda tas, ka līgumsods ir saistību tiesību pastiprinājums, kā arī tas, ka pēc vispārējā principa „*pacta sunt servanda*” pušu starpā noslēgtais līgums ir jāpilda. Lai arī *Civillikuma* 1717.pantā ir noteikts, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, tomēr *PTAL* ir paredzēts izņēmums, proti, līgumsods nedrīkst būt neproporcionāli liels. Turklāt arī *Civillikuma* 1.pants nosaka, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Civiltiesību doktrīnā pastāv viedoklis, ka labas ticības princips nozīmē to, ka katram savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāizpilda, ievērojot citu personu pamatotas intereses (skat., *Balodis K. Labas ticības princips mūsdienā Latvijas civiltiesībās, Latvijas Vēstnesis, Jurista Vārds, 03.12.2002, Nr.24*). Līdz ar to secināms, ka *Sabiedrība* nedrīkst pielietot *Noteikumos* ietvertu līgumsodu LVL 20,00 apmērā pretēji labiem tikumiem.

PTAC norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 4.punktu par netaisnīgiem līguma noteikumiem ir uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš nepilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu. Līgumsoda funkcija ir atturēt patērētāju no līgumsaistību nepildīšanas, tomēr *PTAL* 6.panta trešās daļas 4.punktā minētais princips ir noteikts, lai nepieļautu to, ka patērētājam tiek piemērots neproporcionāls līgumsods. Uzsveram, ka, vērtējot līgumsodu proporcionalitāti, ir jāņem vērā arī *PTAL* 5.pantā noteiktais līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības princips. No tā izriet, ka, vērtējot līgumsoda apmēru, jāievēro arī labticīguma prasības, kā arī tas, ka līgumsoda apmērs nedrīkst būt tāds, kas nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī, t.i., līgumsods nedrīkst būt ”paverdzinošs” vai nesamērīgi liels, kā arī samērīguma kritērijs, ievērojot, ka „*pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas*” (skat., *LR Civillikuma komentāri, Saistību tiesības (1401.-2400). Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, 2000, 225.lpp*). Papildus minētajam norādām, ka tiesību teorijā pastāv viedoklis, ka dažkārt augsta līgumsoda iekļaušana rada aizdomas par iepriekš izplānotu nesamērīga labuma gūšanu (dažkārt – par parādnieka bezizejas stāvoklī dotu piekrišanu, citkārt- par vieglprātīgu paļaušanos, ka nekas netraucēs saistību izpildīt) (skat., *Torgāns K., Saistību tiesības I daļa, Mācību grāmata, TNA, Rīga, 2006, 127.lpp*).

Līdz ar to *PTAC* norāda, ka, lai arī līgumsoda funkcija ir atturēt patērētāju no līgumsaistību nepildīšanas, tomēr iepriekš minētais līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības princips ir noteikts, lai nepieļautu to, ka patērētājam tiek piemērots nepamatoti liels līgumsods. Vienlaikus *PTAC* atzīmē, ka Augstākā tiesa, vērtējot līgumsoda samērīgumu, ir konstatējusi, ka „*līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu*

atlīdzināšanas funkcija. Tiesiskajās attiecībās sakarā ar sodoša rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu par vispārēju principu tiesībās ir atzīstams soda samērīguma princips. Tādējādi, lai arī līgumsods nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, zaudējumu apmērs var būt nozīmīgs arguments gadījumā, ja tiek apstrīdēts līgumsoda samērīgums” (skat., Augstākās tiesas senāta Civillietu departamenta 2008.gada 14.maija sprieduma lietā Nr.SKC-212 par līgumsoda samazināšanas tiesisko pamatu motīvu daļas 14.punktu).

Ievērojot augstāk minēto, PTAC norāda, ka, lai arī līgumsoda funkcija ir atturēt patērētāju no līgumsaistību pārkāpšanas, taču ar līgumsoda palīdzību nedrīkst iedzīvoties uz otras puses rēķina.

[7] PTAC, ņemot vērā augstāk minēto un vadoties no iepriekš norādītajiem kritērijiem, Noteikumu 7.punktā minēto līgumsodu LVL 20,00 apmērā vērtē kā neproporcionāli lielu un līdz ar to Noteikumu 7.punkta pirmā teikuma noteikums, daļā, kas paredz līgumsodu „(...) izrakstīta kvīts par **naudas summu 20 LVL apmērā**, kura noteikta saskaņā ar autostāvvietas operatora noteiktu tarifu, samaksu, **par katru dienu**, kamēr transporta līdzeklis atrodas autostāvvietā (..)”, pamatojoties uz PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkta noteikumiem: “Par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas: uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu (..) par līgumsaistību neizpildi”, ir uzskatāms par neproporcionāli lielu, tātad vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pamatojoties uz PTAL 1.panta 3.punktu un 5.punktu, 3.panta 2.punktu, 5.panta otrās daļas 4.punktu, 6.pantu, 25.panta ceturtais daļas 4. un 6.punktu un astotās daļas 2.punktu, Civillikuma 1428., 1537., 1716., 1717.pantu PTAC **uzdod Sabiedrībai:**

pārtraukt pildīt ar patērētājiem tāda paša satura noteikumus kā Noteikumu 7.punktu daļā, kas nosaka, ka „(...)izrakstīta kvīts par **naudas summu 20 LVL apmērā**, kura noteikta saskaņā ar autostāvvietas operatora noteiktu tarifu, samaksu, **par katru dienu**, kamēr transporta līdzeklis atrodas autostāvvietā (..)”.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un PTAL 25.panta 10. ¹daļu šo administratīvo aktu adresāti var pārsūdzēt viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam Administratīvajā rajona tiesā, Antonijas ielā 6, Rīgā.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

(...)

IZRAKSTS PAREIZS